

ROK RZEKI WISŁY 2017

Litewska ekspedycja

Między 5 a 7 lipca gościliśmy w oddziałach NMM kilkudziesięcioosobową grupę uczestników litewskiej Ekspedycji Narodowej – wyprawy polskimi rzekami, zorganizowanej przez Litewską Telewizję Publiczną. W projekcie, prócz ekipy telewizyjnej, udział wzięli dziennikarze, podróżnicy, historycy, artyści i muzealnicy – m.in. nasi koledzy z Litewskiego Muzeum Morskiego w Kłajpedzie. Ekspedycją kierował prof. Alfredas Bumblauskas, historyk z Uniwersytetu Wileńskiego. Część uczestników płynęła dwiema łodziami: „Vytautas Didysis” (Witold Wielki) i „Vytyis” (Pogoń) – replikami tradycyjnych niemeńskich jednostek (m.in. wiciny), pozostali natomiast jechali kamperami. Rejs rozpoczął się 22 czerwca w pobliżu Łomży, a jego trasa biegła Narwią, Zalewem Zegrzyńskim, Kanalem Żerańskim, Wisłą, Nogatem, Zalewem Wiślanym, Szkarpawą, Przekopem Wisły, Martwą Wisłą i Motławą. Uczestnicy wyprawy zwiedzali miasta leżące nad tymi rzekami, związane ze wspólną historią Polski i Litwy. 5 lipca dopłynęli do Kątów Rybackich, następnego dnia zwiedzali Centrum Konserwacji Wraków Statków i Muzeum Wisły w Tczewie, a 7 lipca spotkali się w Gdańsku z dyrektorem NMM dr. inż. Jerzym Litwinem, który oprowadził litewskich gości po wystawach w Spichlerzach na Ołowiance i Ośrodku Kultury Morskiej. Efektem ekspedycji będzie 25-odcinkowy serial dokumentalny prezentujący rzeki, którymi płynęły jej uczestnicy, a także nadrzeczne regiony.

Litewska łódź podczas jednego z nadwiślańskich postojów. Fot. z archiwum ekspedycji

Misiem do NMM

Przy nabrzeżu Ołowianki 12 lipca zacumował s.y. „Indiana”, jacht żaglowy klasy Miś. Po sześciodniowym rejsie z Ryni nad Jeziorem Zegrzyńskim przekazany został do zbiorów NMM. Jest to kolejna jednostka pozyskana przez Muzeum z myślą o wyeksponowaniu w planowanym Muzeum Żeglarstwa. Jacht zbudowano w latach 1986–1998 na podstawie dokumentacji opracowanej przez Zbigniewa Milewskiego, opublikowanej w 1976 roku w formie książki pt. „Budowa popularnego jachtu żaglowego Miś”. Rysunki techniczne i opis technologii budowy są do dziś przykładem doskonale przygotowanej dokumentacji, która pozwala na budowę łódki tzw. systemem gospodarczym. Powstało kilkadziesiąt jednostek tej klasy, do dziś przetrwało ok. 15. Technologia budowy Misia jest bardzo pracochłonna: zład wręgów i wzdłużników poszywany jest sklejką o grubości 8 mm, a następnie laminowany. Konstruktor łódki był projektantem wielu jachtów morskich, dlatego zastosowane przez niego rozwiązania dają niezwykle mocny kadłub, wyposażony dodatkowo w zewnętrzny żeliwny balast. Po odpowiednim wyposażeniu spełniał wymagania bezpieczeństwa żegluga po wodach osłoniętych i morskich.

Jacht „Indiana” ma na swoim koncie wiele rejsów po Wiśle, Narwi, Bugu, Odrze, Zalewie Wiślanym, Jezioraku, Kanale Elbląskim, a także wzdłuż wybrzeża Bałtyku. W czasie rejsu do Gdańska, który odbył się w ramach Roku Rzeki Wisły 2017, warunki żeglugowe od Warszawy do Płocka były bardzo trudne ze względu na niski stan wody. Trasa według kilometrażu rzek liczyła ok. 460 km, choć faktycznie przebyta droga była dłuższa ze względu na kręty przebieg toru wodnego. Prędkość łodzi wraz z nurtem rzeki dochodziła na odcinku uregulowanym (poniżej Ciechocinka) do 13 km/h. Załogę jachtu stanowili Artur Magnuszewski i Grzegorz Ratyński. Z ich obserwacji wynika, że zagospodarowanie turystyczne miast nadwiślańskich w ostatniej dekadzie znacznie się zwiększyło. Powstały mariny w Płocku, Dobrzyniu nad Wisłą, Włocławku, Toruniu, Grudziądzu, Tczewie. Rośnie zainteresowanie rzeką, choć nie przekłada się to na masową turystykę wodną.

„Indiana” – jacht klasy Miś – cumuje przy nabrzeżu Ołowianki. Fot. Paweł Józwiak

W Korzeniewie o rejsie Wisłą

Dzięki rodzinnym związkom i osobistemu zaangażowaniu Mirosława Bruckiego, kierownika Pracowni Modelarskiej NMM, rozwija się współpraca naszego Muzeum z Biblioteką Publiczną w Korzeniewie. Korzeniewo to miejsce szczególnie, bogate w wiślane tradycje i zabytki. Władze gminy i miejscowi działacze kultury dążą do tego, aby związki z Wisłą miały nie tylko wymiar historyczny, ale również współczesny. Szczególną troską otaczają budynek dawnego bosmanatu, mieszczący w sobie niegdyś mechanizm wodowskazu. Tarcza wodowskazu przymocowana była na zewnątrz wieżyczki drewnianego budynku; jej wskazówki pokazywały płynącym Wisłą załogom statków i barek poziom wody w rzece. Poszukując zaginionej tarczy, zaangażowani w sprawę wiślane mieszkańcy Korzeniewa, na czele z dyrektorką Biblioteki Alicją Bryksy, trafili do naszego Muzeum. W sprawie zaginionej tarczy na razie nie udało nam się pomóc, ale efektem tych poszukiwań było nawiązanie bezpośredniego kontaktu między społecznikami z Korzeniewa a Mirosławem Bruckim, którego dziadek Walenty Brucki przez kilkadziesiąt lat pracował w Państwowym Zarządzie Wodnym w Tczewie, Rejon Korzeniewo, w związku z czym nasz kolega spędził w tym miejscu wiele wakacyjnych miesięcy (już w dzieciństwie przepłynął Wisłą). 9 maja w tamtejszej Bibliotece odbyło się spotkanie wspomnieniowe, podczas którego rozmawiano o ludziach i wydarzeniach ze wspólnej historii wsi i Wisły. Kolejne spotkanie odbyło się 25 lipca. W jego trakcie Mirosław Brucki opowiedział o swojej dwuetapowej wyprawie Wisłą w latach 2013–2014 na jachcie klasy Cadet. Prelekcja i prezentacja bardzo się słuchaczom podobały, czego dowodem była ożywiona dyskusja. Spotkanie stało się również okazją do spaceru nad brzeg Wisły, by zobaczyć miejsce po dawnym porcie, była przystań promową, pozostałości wodowskazu, basen portowy i wnętrza bosmanatu, w którym obecnie mieści się

kaplica, a który gmina Kwidzyn przejmie niedługo od RZGW. Nie było końca opowieściom o przeszłości i snuciu planów na przyszłość. Liczymy, że dotychczasowe kontakty przekształcą się w trwalszą współpracę.

Budynek dawnego bosmanatu, na którym niegdyś zamocowana była tarcza wodowska-zu. Fot. Jadwiga Klim

AKTUALNOŚCI

Pierwsza rocznica CKWS

Z okazji pierwszej rocznicy otwarcia Centrum Konserwacji Wraków Statków wraz z Magazynem Studyjnym w Tczewie 1 lipca zorganizowany został piknik naukowy. Jednym z punktów jego programu było wspólne budowanie łodzi w tradycyjnej technologii *skin on frame* – a więc tak, jak niegdyś konstruowane były canoe czy kajaki. Odwiedzający tego dnia CKWS mogli też obserwować przy pracy muzealnych konserwatorów zabytków i archeologów podwodnych. Zaprezentowano metodę skanowania zabytków w trójwymiarze, przy użyciu tzw. ramienia Faro, po czym pokazano, jak ta technologia wspomaga muzealników przy wykonywaniu dokumentacji. Ogromnym powodzeniem wśród najmłodszych gości cieszyły się przygotowane przez Dział Edukacji wyścigi robotów. Nie brakowało prezentów i pamiątek, a urodzinowy charakter imprezy podkreślił morski tort.

Dofinansowane projekty

Trzy projekty, zgłoszone przez NMM do dofinansowania w ramach Programów Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego na 2017 rok, otrzymały wnioskowane wsparcie. Z programu „Kolekcje muzealne” dofinansowany został zakup obrazu pt. „Bitwa morska”, nieustalonego autora szkoły holenderskiej z XVII wieku. Jest to pierwszy w naszych zbiorach monumentalny obraz batalistyczny, który w dramatyczny i wyrazisty sposób przedstawia starcie floty chrześcijańskiej z turecką, a także obfituje w szczegóły odnoszące się do techniki wojen morskich. Dzieło zostało wyeksponowane w Arsenale Morskim w Spichlerzach na Ołowiance.

„Bitwa morska”, szkoła holenderska, XVII w.

Z programu „Infrastruktura kultury” dofinansowano zakup dwóch skanerów optycznych do Pracowni Digitalizacji NMM, za pomocą których tworzona jest dokumentacja 3D dla zabytków małej i średniej wielkości ze zbiorów NMM. Modele, wykonywane przy użyciu skanerów, zostaną m.in. wykorzystane w trakcie zajęć edukacyjnych, a po zastosowaniu wydruku 3D

kopie zabytków posłużą na zajęciach z osobami niewidomymi i niedowidzącymi. Z programu „Ochrona zabytków archeologicznych” dofinansowany został drugi etap zaplanowanego na dwa lata projektu *Wirtualny Skansen Wraków Zatoki Gdańskiej. Ewidencja i inwentaryzacja podwodnego dziedzictwa archeologicznego*. W jego ramach wykonywana jest dokumentacja rysunkowa, fotograficzna oraz filmowa 8 wraków, pochodzących z XVI–XX wieku, zalegających na głębokościach od 2 do 12 metrów, przeprowadzone zostaną ponadto analizy dendrochronologiczne i fizykochemiczne drewna użytego do budowy jednostek.

EDUKACJA

Wakacje w NMM

Spichlerze na Ołowiance i Ośrodek Kultury Morskiej w Gdańsku oraz Muzeum Wisły i Centrum Konserwacji Wraków Statków w Tczewie to oddziały NMM, do których zapraszamy na wakacyjne zajęcia grupy dzieci w wieku 6–13 lat. „Pamiętnik znad morza”, „Bitwy morskie” i „Sagi wikingów” to tematy realizowane w naszej siedzibie głównej. Pracownie naukowe i ekspozycje w OKM pozwalają na przeprowadzenie tematów „Mieszkańcy głębin i podwodne kominy”, „Morze w menzurce” oraz „Wakacyjne podróże po świecie”. W CKWS proponowane są dwa tematy: „Z prądem i pod prąd” i „Jajko Kolumba – dylematy odkrywcy”, a w Muzeum Wisły detektywistyczna gra muzealna o Wiśle: „W sieci zagadek”. Opis zajęć i szczegóły rezerwacji na naszej stronie internetowej.

NASI PRZYJACIELE

Walne Zebranie TP NMM

Doroczne Walne Zebranie Członków Towarzystwa Przyjaciół NMM odbyło się 30 czerwca w Spichlerzach na Ołowiance. Ponad 140 osób wysłuchało sprawozdań merytorycznego i finansowego za 2016 rok, przedstawionych przez Prezesa TP NMM dr. Fryderyka Tomalę i sprawozdania Komisji Rewizyjnej Towarzystwa, które zaprezentował jej wiceprzewodniczący Tomasz Czayka. W dyskusji po sprawozdaniach wysoko oceniono pracę Zarządu i jednogłośnie udzielono mu absolutorium. Dyrektor NMM dr. iz. Jerzy Litwin przedstawił dokonania Muzeum w minionym roku, a także problemy i zamierzenia na najbliższą i dalszą przyszłość.

Walne Zebranie było także okazją do wręczenia corocznych Laurów Muzeum Morskiego wyróżnionym przez Kapitułę pracowników NMM. W tym roku nagrodę przyznano już po raz ósmy, a otrzymali ją: Anita Bober i Robert Frey z pionu administracyjno-technicznego oraz Tomasz Bednarz i Przemysław Węgrzyn z pionu merytorycznego.

Spotkanie uświetnił koncert fortepianowy w wykonaniu Macieja Gańskiego, wykładowcy Akademii Muzycznej w Gdańsku, który zagrał utwory Fryderyka Chopina i Ignacego Paderewskiego. Tradycyjnie zebranie zakończono poczęstunkiem, podczas którego można było, już w mniejszych grupach, powymieniać uwagi dotyczące działalności Towarzystwa i poruszyć sprawy bieżące nurtujące środowiska, z których wywodzą się członkowie TP NMM, a reprezentujące szerokie spektrum instytucji kultury i nauki oraz gospodarki morskiej.

Uroczyste wręczenie Lauru Muzeum Morskiego. Fot. Grażyna Sadłoń